

II GAIA

BEZaren NAZIOARTEKO HARMONIZAZIOA

Esta obra se publica bajo una licencia Creative Commons

AURKIBIDEA

II.1 SARRERA.

II.2 BEZaren NAZIOARTEKO ZERGA-ORDAINKETAREN PRINTZIPIOAK

II.2.1 Helmugaren printzipioa.

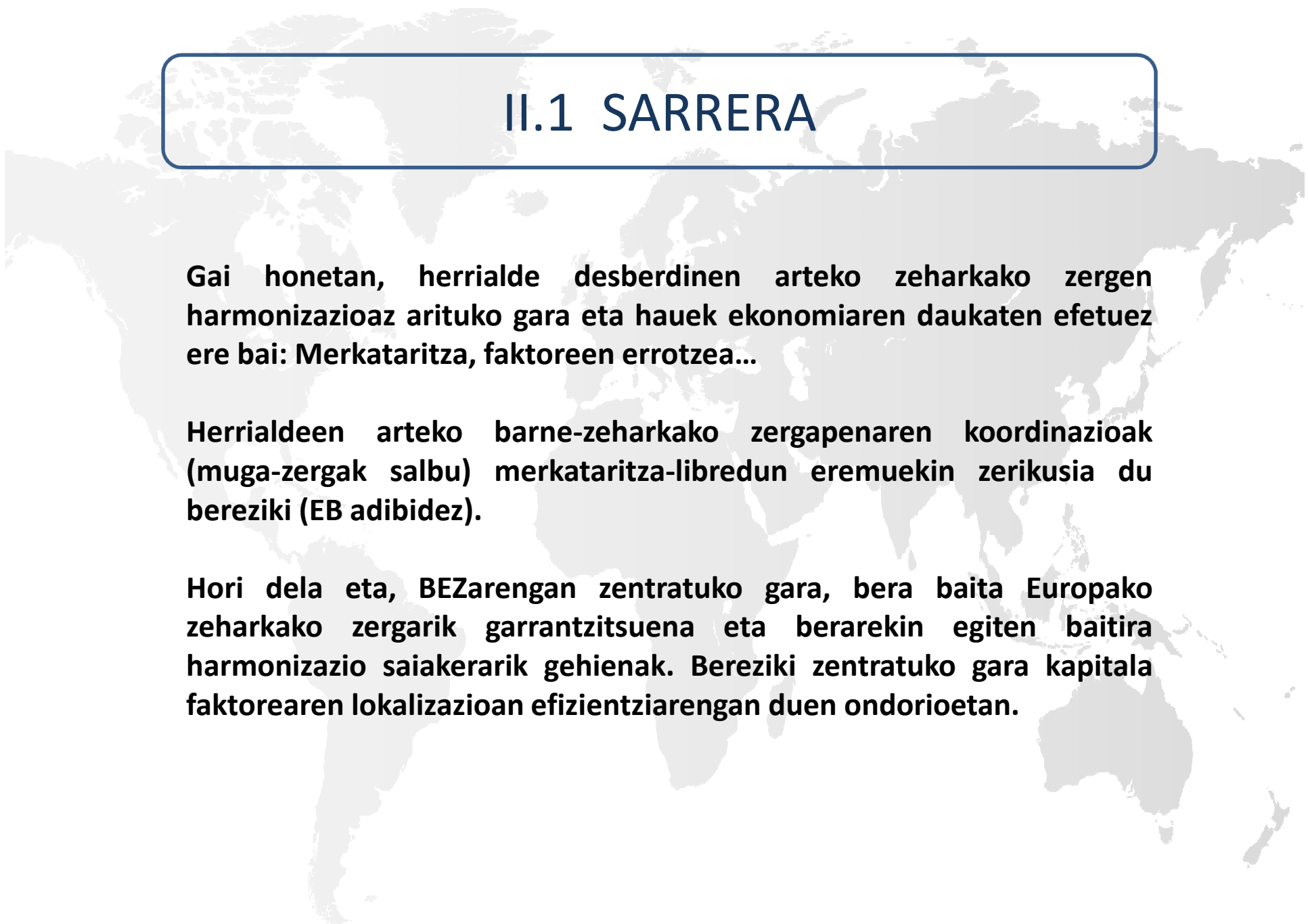
II.2.2 Jatorriaren printzipioa.

II.3 HARMONIZAZIOAREN OPTIMALIZAZIO POTENTZIALA ETA OPTIMALIZAZIO PARETIANOA.

II.4 BEZaren HARMONIZAZIOAREN OPTIMALIZAZIOA: Harmonizatzea optimoa al da mekataritza askeko zonalde batek BEZaren tasa desberdinak baldin baditu?

II.4.1 Helmugaren printzipioaren arabeko harmonizazioaren optimalizazioa.

II.4.2. Jatorriaren printzipioaren arabeko harmonizazioaren optimalizazioa.

II.1 SARRERA

Gai honetan, herrialde desberdinen arteko zeharkako zergen harmonizazioaz arituko gara eta hauek ekonomiaren daukaten efektuez ere bai: Merkataritza, faktoreen errotzea...

Herrialdeen arteko barne-zeharkako zergapenaren koordinazioak (muga-zergak salbu) merkataritza-libredun eremuekin zerikusia du bereziki (EB adibidez).

Hori dela eta, BEZarengan zentratuko gara, bera baita Europako zeharkako zergarik garrantzitsuena eta berarekin egiten baitira harmonizazio saiakerarik gehienak. Bereziki zentratuko gara kapitala faktorearen lokalizazioan efizientziarengan duen ondorioetan.

II.2 BEZaren NAZIOARTEKO ZERGA-ORDAINKETAREN PRINTZPIOAK

- Bi herrialde edo gehiagoren artean zeharkako-zergapena harmonizatu nahi baldin bada, honako hau da funtsezko galderetako bat : nork ezarri behar du eta nork kobratu behar du zerga? Ondasuna ekoizten den herrialdeak (balio erantsia) edo kontsumitzen den herrialdeak?

- Hemendik abiatuz, zergapenaren bi printzipio sortzen dira:

- Helmugaren printzipioa

- Jatorriaren printzipioa

Lehenengo kasuan zerga ondasuna kontsumitzen den lekuko herrialdeak ezarriko luke eta bigarren kasuan ekoizten den lekuko herrialdeak.

- Adostasun batera helduko ez balira, zergapen bikoitza gerta liteke ekoizleak helmugaren printzipioa aplikatuko balu eta herrialde kontsumitzaileak jatorriaren printzipioa aplikatuko balu (herrialde bera izan ahalko litzateke). Honek, saihetsezina egiten du harmonizazioa, herrialde inportatzaileek helmugaren printzipioa aplikatzeko joera izango dutelako eta nagusiki esportatzaileak diren herrialdeek jatorriaren printzipioa aplikatzeko joera izango dutelako.

II.2.1 Helmugaren Printzipioa

- Eredu sinple batetik abiatuko gara, non nazioarteko ingurune baten kokatzen diren bi herrialde txiki (A eta B) ditugun, bi ondasun ekoizten dituztenak (X eta Y) eta prezioak p_x eta p_y diren.
- Bi ekoizpen faktore existitzen dira: kapitala eta lana (K eta L) bakoitzak bere prezioa duelarik (r, w)
- Lanaren eskaintza finkoa eta mugiezina da eta kapitalaren finkoa da baina mguai daiteke, beraz errealitatean gertatzen denaren antza duen balizko bat da.
- Lehia perfektuan, ondasunen eta faktoreen prezioak berberak izango dira herrialdeen artean.
- Optimalizazioak honako hau eskatzen du:

$$EEM_{XY} = OEM_{XY}$$

zein lehia perfektuan betetzen den, zeren eta

$$EEM_{XY} = \frac{p_x}{p_y} = OEM_{XY}$$

II.2.1 Helmugaren Printzipioa

NOTAZIOA:

EEM_{xy} : x eta y-ren artelp Eraldatze Erlazio Marjinala

OEM_{xy} : x eta y-ren artelp Ordezte Erlazio Marjinala

KPM_i : "i" (x edo y) ondasunaren ekoizpenean Kapitalaren Produktibitate Marjinala

LPM_i : "i" (x edo y) ondasunaren ekoizpenean Lanaren Produktibitate Marjinala

t_i : "i" ondasunaren gaineko zergaren tasa

(Gai honetan mikroekonomiaren oinarrizko kontzeptuen ezagutza beharrezkoa da)

II.2.1 Helmugaren Printzipioa

- Gainera, herrialde bakoitzean honako hau beteko da:

$$p_i KPM_i = r_i$$

$$p_i LPM_i = w_i$$

- Hau da, i sektore bakoitzerako eta j herrialde bakoitzerako faktore bakoitzaren produktibitate marjinalen balioak berdinduko dira (zein enpresa bakoitzarentzat mozkinak maximotzeko baldintza den). Ondasunen salmenta prezioa eta faktoreen prezioa berdinak direnez enpresen eta herrialdeen artean, honako hau izango dugu:

$$KPM_i^A = KPM_i^B$$

$$LPM_i^A = LPM_i^B$$

eta, beraz, faktoreak efizienteki aurkitzen dira sektoreen eta herrialdeen artean. Arrazoa zera da; produktibitate altuena duen tokia kokatuko da kapitala, kapitalaren produktibitatea herrialdeen eta faktoreen artean berdindu arte.

- Gure eredu sinple honetan kapitala soilik deslokalizatu daiteke (orain hau aztertzea interesatzen zaigu).

II.2.1 Helmugaren Printzipioa

- Gure herrialdean (A) inportatzen dugun ondasunaren (x) gaineko helmuga tasadun BEZa ezartzen badugun, munduko prezioa ez da aldatuko erlatiboki txikia den herrialdea delako. A herrialdeko barne-kontsumoaren prezioa bai aldatuko da, ekoizle nazionalak zerga kontsumitzaileei trasladatzen saiatuko direlako eta lortuko dutelako, eta kontsumitzaileek ezingo dute inportatutako ondasunengana jo berdina gertatuko zaielako, hau da, zerga berdin-berdin ordaindu beharko luketelako. Beraz:

$$EEM_{XY}^A = \frac{p_X}{p_Y} \neq OEM_{XYi}^A = \frac{p_X(1+t_X)}{p_Y}$$

- Zerga bat dagoen kasu guztietan bezala, kasu honetan ere efizientzia eza existitzen da, baina efizientzia ez hori kontsumoan gertatzen da. Ez da kapitalaren ordainsaria eta ezta lokalizazioa ere aldatzen.

II.2.2 Jatorriaren Printzipioa

- Gure herrialdean (A) esportatzen dugun ondasunaren (y) gaineko jatorri tasadun BEZa ezartzen badugun, munduko prezioa ez da aldatuko erlatiboki txikia den herrialdea delako. Aldiz, A herrialdeko barne-kontsumoaren prezioa ez da aldatuko, ekoizle nazionalak zerga hori kontsumitzaileei trasladatzen saiatuko direlako baina ez dute lortuko, kontsumitzaileek inportatutako ondasunengana jo dezaketelako eta hauek ez dute zergapena jasan. Beraz:

$$EEM_{XY}^A = \frac{p_X}{p_Y / (1 + t_Y)} \neq OEM_{XYi}^A = \frac{p_X}{p_Y}$$

- Berriz ere efizientzia eza agertzen da, baina oraingo honetan kapitalaren erabilpenean dago efizientzia ez hori, zeren eta ekoizleek zerga hori jasaten dutenez Ako kapitalaren ordainsaria aldatuko da.

$$\frac{p_X}{(1 + t_Y)} KPM_Y^A = r' < r = p_Y KPM_Y^A$$

II.2.2 Jatorriaren Printzipioa

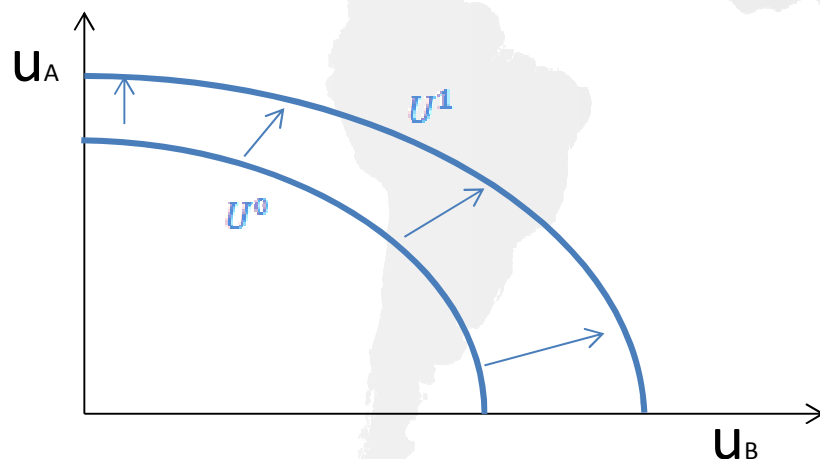
• Hau da:

$$\frac{p_X}{(1+t_Y)} KPM_Y^A = r' < r = B \text{ herrialdea edo } A \text{ herrialdean } X \text{ sektorea}$$

- Ondorioz, kapitala B herrialdeko bi sektoreetarantza abiatuko da eta A herrialdeko X sektorerantza, Kren arrazoi fiskalengatik deslokalizazio inefiziente bat sortuz.
- Deslokalizazioa inefizientea da “lehia perfektuan” lortuko genituzkeen KPM optimoak aldatuko liratekeelako. Arazoa aurreko kasukoa baino garrantzitsuagoa da zeren eta ereduan (eta ekonomia errealean) kapitala lana baino mugikorragoa delako.
- Intuizioa argia da; ez baldin badu axola non gertatzen den kontsumitzen den lekuan zergak berdinak izango direlako (helmugaren printzipioa), ez da pixgarririk egongo arrazoi fiskalak direla eta kapitala lokalizatzeko. Ekoizpenaren lekuak ekoizleek jasotzen duten prezioa (zergak) aldatzen baldin badu (jatorriaren printzipioa) efizientzia-ezeko deslokalizaziorako pixgarriak existituko dira.

II.3 HARMONIZAZIOAREN OPTIMALIZAZIO POTENTZIALA ETA OPTIMALIZAZIO PARETIANOA

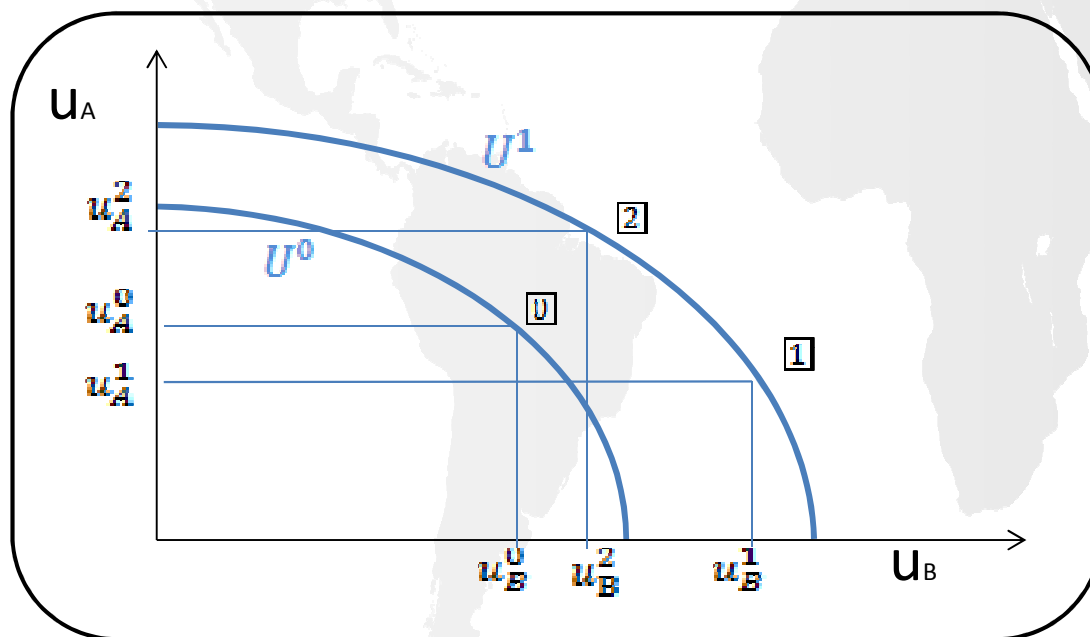
- Bi printzipioen efizientzi desberdinak zehaztu ondoren, merkataritza libreko eremu bateko herrialdeen artean zergak harmonizatzea (bai jatorriaren printzipioaren menpe badldin badaude edo baita helmuga printzipioaren menpe badaude) optimoa den aztertuko dugu. Arazoa zera da; gerta daiteke optimoa izatea baia onuragarria ez izatea eragina jasaten duten herrialde guztientzat.
- Hau ulertu ahal izateko optimalizazio paretiano potentziala eta optimalizazio eraginkorra bereiztuko ditugu. Adibide gisa bi herrialde aztertuko ditugu eta baliagarritasunen aukeren kurbaren eboluzio posiblea.

- “0” egoeratik “1” egoerara dagoen pausua hobekuntza potentzial bat da 0 egoerako puntu guztiak 1 egoerako puntuengatik menperatuak baitaude. Bi herrialdeek aurki dezakete ongizate altuagoa daukaten egoera bat.

II.3 HARMONIZAZIOAREN OPTIMALIZAZIO POTENTZIALA ETA OPTIMALIZAZIO PARETIANOA

- Praktikan, aukera guztiak inoiz ez daude eskuragarri:
“0” oreka batetik abiatzen gara eta neurria hartu ondoren (BEZaren harmonizazioa) beste oreka batera helduko gara “1”.
- Ez da zertan irabazi potentziala, derrigor, bi herrialdeentzat egiazko irabazi (irabazi eraginkor) bilakatu behar.

- “2”aren moduko egoera batera pasatuko bagina soilik existituko litzateke bi herrialdeentzat egiazko irabazia (irabazi eraginkor). Ondorengo atalean aztertuko ditugun BEZaren adibideak argi ikusiko da.

II.4 BEZaren HARMONIZAZIOAREN OPTIMALIZAZIOA

Harmonizatzea optimoa al da mekataritza askeko zonalde batek BEZaren tasa desberdinak baldin baditu?

- Aztertzeke ereduak:
 - Bi ondasun soilik daude y numerarioa eta “x” ondasuna.
 - Bi herrialde, A eta B.
 - Ez dago gastu publikorik, bildutakoa herritarrei itzultzen zaie eskuratutakoaren balio berdina duen transferentzien bitartez (horrela birbanaketaren arazoak eta gastuaren efizientziaren arazoak ekiditzen ditugu).
- Zer ulertzen dugu harmonizaziotzat?
 - Berdintasun efektiboa (erreal) edo desberdintasunen murrizketa?
 - Zein mailetan berdindu tasak? Handiengan, txikiengan, batzbestekoak, edo beste bat?

- Praktikan, harmonizatzeko erabiliko den H tasa existitzen diren tasen kombinazio bat izan ohi da:

$$H = \theta t^A + (1 - \theta) t^B$$

Gure eredu sinplean batzbesteko aritmetikoa izango da:

$$H = \frac{1}{2} t^A + \frac{1}{2} t^B$$

- H tipoarekiko diferentzien murrizketa bat dela kontsideratzen da harmonizazioa:

$$\Delta t^A = \alpha [H - t^A]$$

$$\Delta t^B = \beta [H - t^B]$$

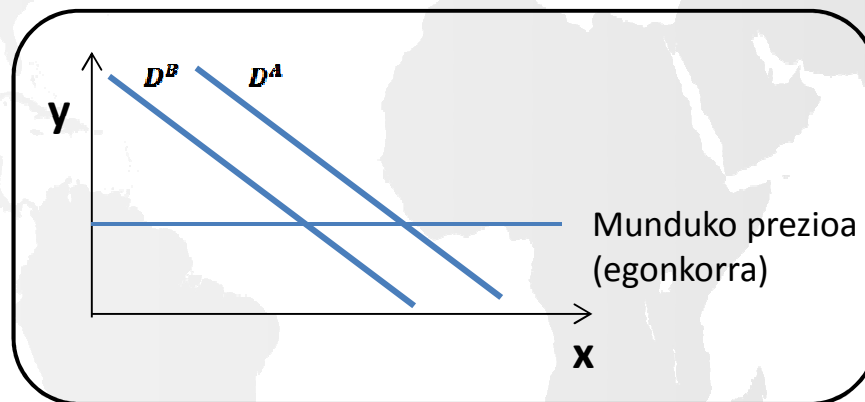
Gure ereduan, bi herrialdeek beraien tasak H tasarekiko berdinduko dituzte berehala.

$$\Delta t^B = H - t^B$$

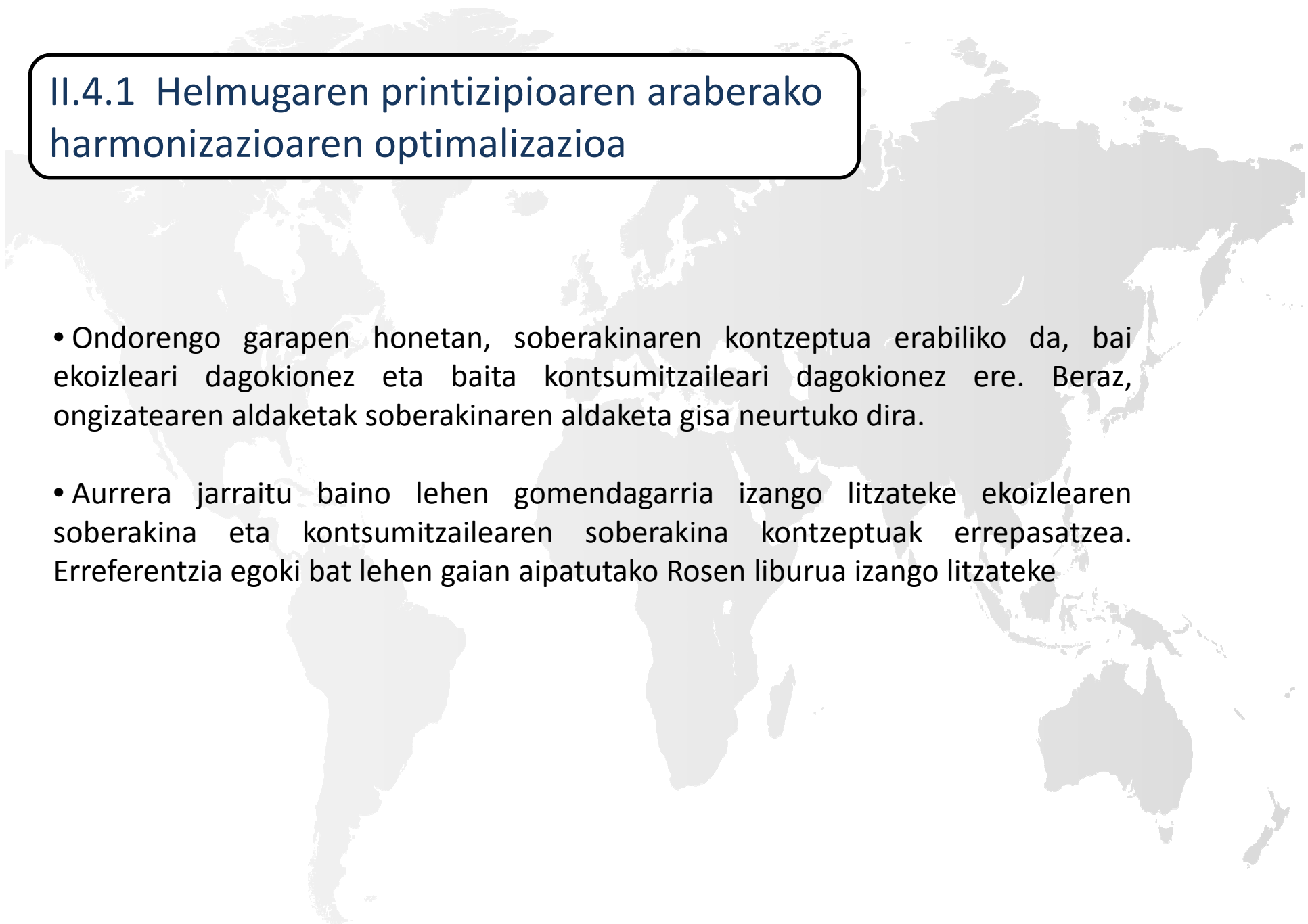
$$\Delta t^A = H - t^A$$

II.4.1 Helmugaren printzipioaren arabeko harmonizazioaren optimalizazioa

- Balizko osagarria: Bi herrialdeetan X ondasunaren eskariak (eskari konpentsatuek) erantzun lokal berdinak dituzte, hau da, ingurune nabarmenean, prezioen aldaketen aurrean eskariak dituen aldaketak berdinak dira (ez eskariak berdinak direla). Lerrozuzenak badira honek esan nahi du paraleloak izango direla.

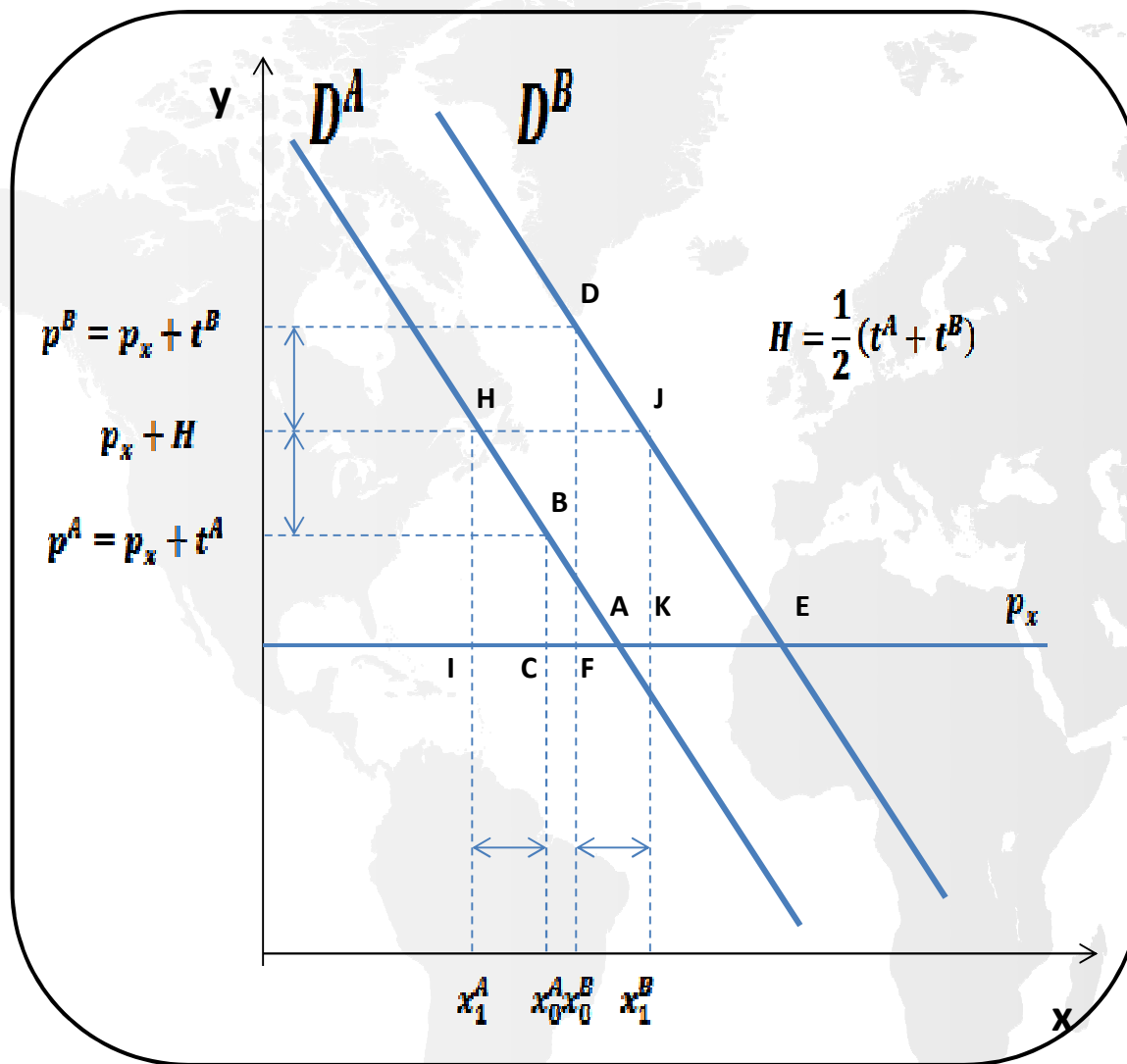

Munduko prezioa (eskaintza kurba) BEZaren aldaketen aurrean egonkorra kontsidera dezakegu, zeren eta, ikusi dugun bezala, helmugaren printzipioaren pean ekoizleak jasaten duen prezioa ez da aldatzen, eta ondorioz eskaintzak guztiz inelastikoa izango balitz bezala jokatuko du.

II.4.1 Helmugaren printzipioaren arabera harmonizazioaren optimalizazioa

- Ondorengo garapen honetan, soberakinaren kontzeptua erabiliko da, bai ekoizleari dagokionez eta baita kontsumitzaileari dagokionez ere. Beraz, ongizatearen aldaketak soberakinaren aldaketa gisa neurtuko dira.
- Aurrera jarraitu baino lehen gomendagarria izango litzateke ekoizlearen soberakina eta kontsumitzailearen soberakina kontzeptuak errepasatzea. Erreferentzia egoki bat lehen gaian aipatutako Rosen liburua izango litzateke

- A herrialdeko kontsumoa murrizten da eta igotzen da (kantitate berdinean) B herrialdean. Prezioaren aldakuntza berdina, eskariaren aldakuntza berdina.

- Ekoizpena ez da aldatzen

- Ongizatearen galera harmonizazioa baino lehen

- A herrialdean ABC

- B herrialdean DEF

- harmonizazioaren ondoren ongizatearen galera

- A herrialdean HIA

- B herrialdean JKE

- Konparaketa eginez gero, harmonizaziora emandako pausuak honako hau suposatu dio ekonomiari, ongizateari dagokionez:

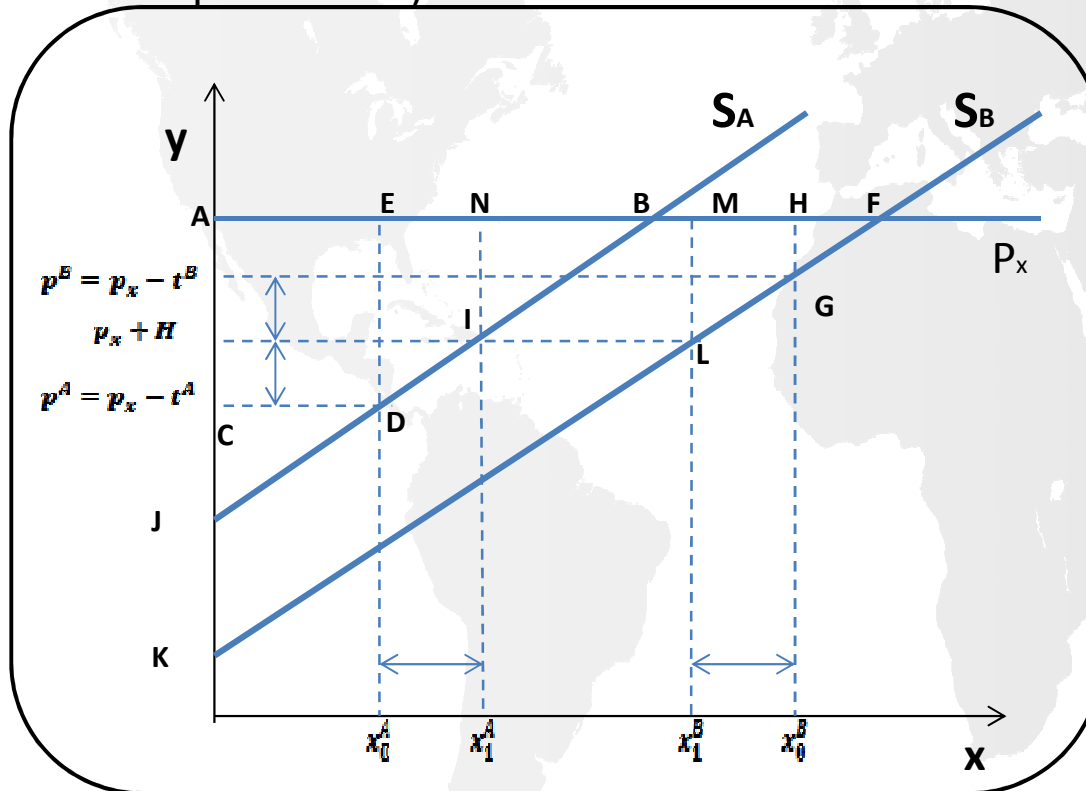
-A herrialdeari dagokionez HIBC galera
-B herrialdeari dagokionez DJFK irabazia

- Irabazi potentzial bat dago, DJFK
HIBC baino handiagoa delako

II.4.2 Jatorriaren printzipioaren araberako harmonizazioaren optimalizazioa

- Balizko osagarria : Bi herrialdeetan X ondasunaren eskaintzak (eskaintza konpentsatuak) erantzun lokal berdinak dituzte.

- A herrialdean eskaintza murrizten da eta B herrialdean hazi egiten da (kantitate berdinean).

- Ongizatearen galera harmonizazioa baino lehen

o A herrialdean EDB

o B herrialdean GFH

- harmonizazioaren ondoren ongizatearen galera

o A herrialdean BIN

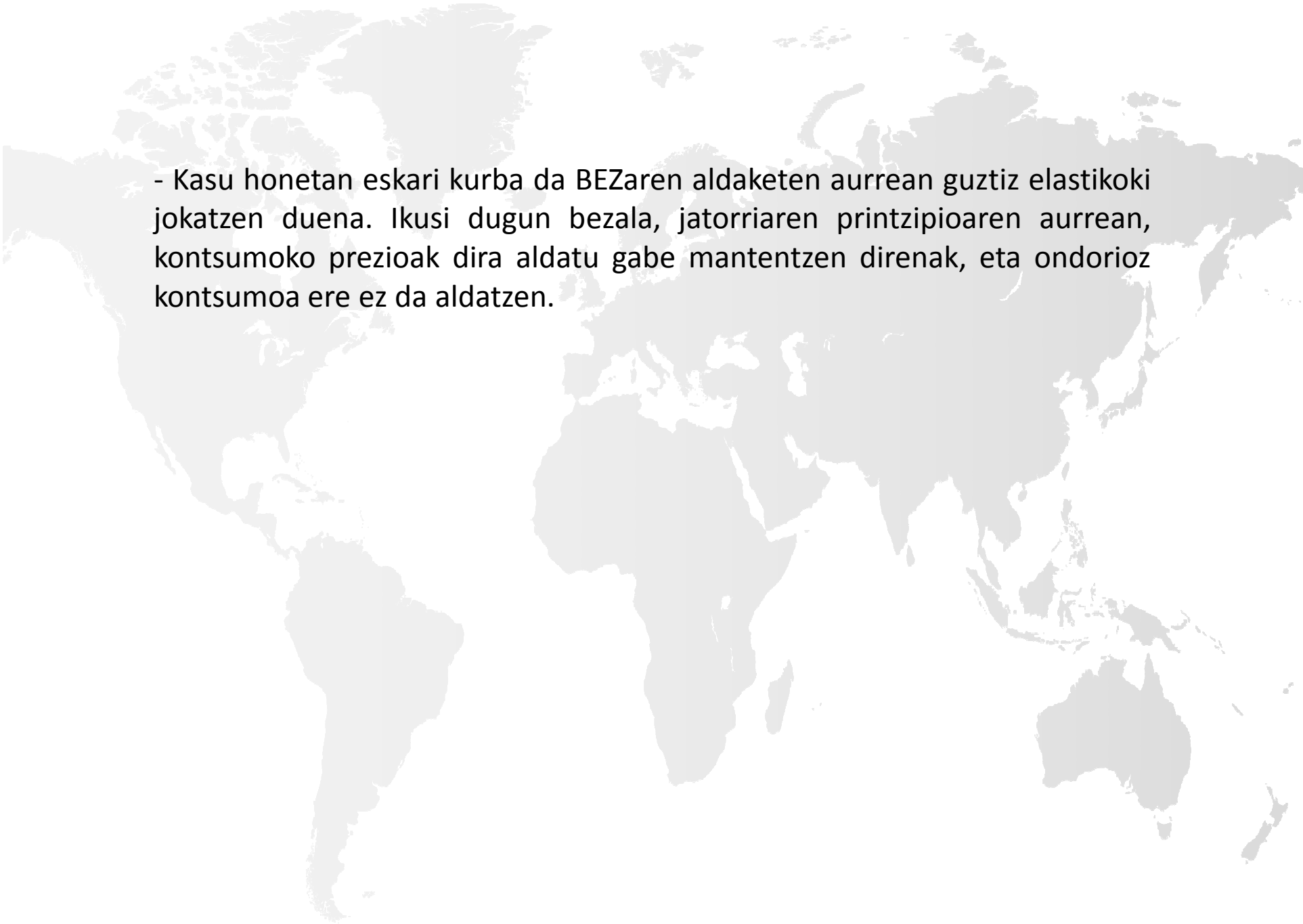
o B herrialdean MLF

- Konparaketa eginez gero, harmonizaziora emandako pausuak honako hau suposatu dio ekonomiari, ongizateari dagokionez:

-A herrialdeari dagokionez NIDE irabazia
-B herrialdeari dagokionez LGHM galera

- Irabazi potentzial bat dago, NIDE LGHM baino handiagoa delako

- Kasu honetan eskari kurba da BEZaren aldaketen aurrean guztiz elastikoki jokatzeko duena. Ikusi dugun bezala, jatorriaren printzipioaren aurrean, kontsumoko prezioak dira aldatu gabe mantentzen direnak, eta ondorioz kontsumoa ere ez da aldatzen.